

МАЛИШ НІКОЛЕТТА ЮРІЇВНА

студентка 2-го року навчання освітнього ступеня бакалавр,
спеціальність 061. Журналістика (освітньо-наукова програма: Зв'язки з громадськістю)
Національного університету «Києво-Могилянська академія»

Науковий керівник: Сусська О.О., докт. соціол. н.

Діджитал-комунікації українських музеїв для збереження доступності до культурних ресурсів під час війни

Через повномасштабне вторгнення росії в Україну під прицілом опинилася українська культура. РФ викрадає українські музейні експонати, що є невіддільною частиною нашої історії та ідентичності, знищує культурні об'єкти та пам'ятки, про що свідчать дані Міністерства культури та інформаційної політики України. Так, станом на 25 квітня 2024 року, з початку повномасштабного вторгнення в Україні зруйновано чи пошкоджено 114 музеїв та галереї. Усього постраждали 1987 об'єкти культурної інфраструктури, з них 324 – знищені [1].

«Музеї є важливою ланкою серед інституцій, які працюють із національною пам'яттю, національною ідентичністю, музеї є зв'язковими культури України з культурами світу», – наголошувала заступниця міністра культури та інформаційної політики Катерина Чуєва в травні 2022 року [2]. У сучасних умовах повномасштабного вторгнення в Україну актуальність застосування діджитал-комунікацій для розвитку та популяризації культурно-мистецьких осередків надзвичайно висока. Багато українських музеїв фізично не приймають відвідувачів через небезпеку, пошкодження або через те, що колекції евакуювали у сховища або за кордон. Під час війни діджитал-комунікації дозволяють поширювати місію, культурні цінності музейних установ широкому колу аудиторії, незалежно від їхнього місцеперебування.

Розвиток мобільного інтернету та соціальних платформ зробив персональні гаджети головним джерелом інформації, розваги та засобом комунікації. Без вибудовування архітектури представленості в Інтернеті та реалізації стратегії діджитал-комунікації сьогодні складно привернути увагу громадськості та презентувати їй свій продукт чи то

послугу. Більшість українських музеїв від початку повномасштабного вторгнення почали приділяти більше уваги цифровим каналам комунікації, створили сайти, акаунти в соціальних мережах, онлайн-екскурсії чи оцифрували власні колекції експонатів, щоб продовжувати діяльність. Тепер не обов'язково виходити з дому, щоб задовольнити свої естетичні, інтелектуальні чи духовні потреби, тому що Інтернет дає доступ до цього.

До прикладу розглянемо, як трансформувалася комунікація про діяльність музею сучасного мистецтва Одеси. В листопаді 2021 року музей закрив свої зали для відвідувачів, щоб переїхати на нову адресу, та планував відкритися навесні наступного року, але російська агресія відтермінувала переїзд та відповідно відкриття. У квітні 2022 року музей представив віртуальну виставку робіт німецького художника в партнерстві з німецькою галереєю Ротамелі, що також мала на меті допомогти фінансово одеському музею. Частина коштів з проданих відцифрованих і надрукованих фото картин направлялася в музейний фонд допомоги. Пізніше команда музею запустила онлайн-лекції, тематичні рубрики у своїх соціальних мережах на різноманітні теми, щоб залучити увагу аудиторії. Це були публікації історій видатних українців та розвіювання російських міфів про них, оповіді про юні таланти в рубриці «Молодий/а митець/мисткиня», розповіді про експонати музею та як вони потрапили в колекцію тощо. Однак, найбільшим досягненням музею в діджитал-комунікаціях під час війни стало оцифрування всієї фондової колекції, яка є у вільному доступі для громадськості. Платформа онлайн-колекції налічує 1000 творів, понад 2500 тисяч архівних фото, аудіо, відео та текстових матеріалів та постійно наповнюється унікальними експонатами, які надходять в музей [3].

Музей книги і друкарства України у 2023 році запустив проєкт «Віртуальний портал Музею книги і друкарства України», його особливістю стала ювілейна віртуальна виставка «Музейна магія чисел» до 50-річчя установи. Ідея віртуальної виставки полягає в розкритті 6 найцікавіших аспектів історії творення книги та становлення українства як самобутньої ідентичності через 50 експонатів фонду музею. Завідувачка музею Олена Поліщук наголосила, що така виставка «пропонує ефектний спосіб швидко зацікавити глядача, включно з неофітом, а для давніх прихильників музею приносить елемент своєрідної театральної гри, дозволяє надихнутися, дарує несподівані інсайти» [4]. На віртуальному порталі присутній своєрідний квест з пошуку

експонатів, що дозволяє відвідувачам «прогулятися» виставкою, «увійти» в простір книги та книгознавства та колаж як техніку вирішення поставлених завдань.

Крім того, варто згадати й про партнерство Google разом з Міністерством культури та інформаційної політики у 2022 році. Вони презентували онлайн-простір української культури на платформі Google Arts & Culture. Відтак будь-хто у світі зможе побачити на Google Arts & Culture колекції українських музеїв: Національного художнього музею України, Національного центру народної культури "Музей Івана Гончара", Музею театрального, музичного та кіномистецтва України та інших. Тим не менш, тільки від національного музею історії України представлено 370 експонатів (у форматі 2D і 3D), 7 віртуальних виставок та 2 кишенькові 3D галереї. Це дозволить відвідувачам з усього світу побачити, дізнатись більше про Україну та її самоідентичність [5].

Список використаних джерел:

1. [1987 об'єктів культурної інфраструктури зазнали пошкоджень чи руйнувань через російську агресію](#). Міністерство культури та інформаційної політики України.
2. [Малишева Т. Як працюють музеї під час війни – коментує заступниця міністра культури](#). Українське радіо.
3. [Онлайн-колекція МСМО](#). Музей сучасного мистецтва Одеси.
4. [Зайченко О. Про що новий проект «Віртуальний портал Музею книги і друкарства України»](#). Читомо | Культура читання і мистецтво книговидання | Усе про книги | Читомо - портал про культуру читання і мистецтво книговидання.
5. [Відсьогодні Національний музей історії України представлений на онлайн-платформі Google Arts & Culture](#). Національний музей історії України.